

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра судочинства

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЗАХИСТ НЕПОВНОЛІТНІХ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Право

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
судочинства
Протокол № 1 від 28 серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ-2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Захист неповнолітніх у кримінальному процесі
Викладач (-і)	Гнідан Руслан Миколайович к.ю.н., викладач кафедри судочинства
Контактний телефон викладача	0342-59-61-78
E-mail викладача	ruslan.hnidan@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pnu.edu.ua При вивченні навчальної дисципліни можуть використовуватися можливості платформ Google Classroom, Google Meet, Zoom та ін.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://ksud.pnu.edu.ua/hrafik-samostijnoi-roboty-zi-student/ Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження планів та змісту курсових робіт, індивідуальних науково-дослідних завдань.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є особливості захисту неповнолітніх кримінальному процесі.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких <u>змістових модулів</u>:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика кримінального провадження щодо неповнолітніх. 2. Методичні тактичні прийоми захисту неповнолітніх у кримінальному провадженні. <p>Викладання курсу «Захист неповнолітніх у кримінальному процесі» забезпечує виховання майбутніх юристів, які добре розуміють суть кримінального провадження щодо неповнолітніх та методику і тактику захисту неповнолітніх і здатних забезпечити дотримання, захист прав, свобод та інтересів громадян. Вивчення курсу забезпечує професійну підготовку кваліфікованих фахівців для роботи медіатора, адвоката, прокурора, судді.</p> <p>Для глибокого вивчення курсу студентам необхідно ознайомитися з чинним законодавством, яке регулює кримінальне провадження щодо неповнолітніх, міжнародними актами та договорами України в цій сфері, практикою застосування норм кримінально- процесуального законодавства, а також рекомендованою навчальною і науковою літературою.</p> <p><u>Основними джерелами</u> цієї галузі виступають Кримінальний процесуальний кодекс України, Кримінальний кодекс України, Закон України «Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх» Конвенція «Про права дитини», Постанова Верховного Суду України «Про практику застосування судами України законодавства у справах про злочини неповнолітніх» від 16.04.2004 №5, Мінімальні стандартні правила Організації Об'єднаних Націй, які стосуються відправлення правосуддя по відношенню до неповнолітніх ("Пекінські правила"), «Керівні принципи Комітету міністрів Ради Європи про доброзичливе щодо дитини правосуддя», ухвалені Комітетом міністрів 17 листопада 2010 р.</p>	

Для глибокого вивчення курсу студентам необхідно ознайомитися з чинним законодавством, що містять основи захисту неповнолітніх у кримінальному провадженні, міжнародними актами та договорами України в цій сфері, практикою застосування норм кримінально-процесуального законодавства, а також рекомендованою навчальною і науковою літературою.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення курсу є дати студентам необхідні знання про способи та прийоми захисту неповнолітніх у кримінальному процесі.

Основними цілями вивчення курсу є: ознайомити студентів з необхідними джерелами права; сприяти глибокому засвоєнню нормативних актів, прищепити вміння працювати з ними; ознайомити з новими підходами до деяких принципів права і навчити використовувати їх зміст при вирішенні конкретних правових питань; навчити застосовувати теоретичні положення на практиці; прищепити навички складання необхідних процесуальних документів. Засвоєння предмету є необхідним етапом отримання вищої юридичної освіти.

3. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Фахові компетентності:

СК 3. Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.

СК 4. Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.

СК 7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне і адміністративно процесуальне право, цивільне і цивільно процесуальне право, кримінальне і кримінально процесуальне право.

СК 8. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

СК 11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК 13. Здатність до критичного та систематичного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

СК 14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

СК 15. Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.

СК 16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми

ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

ПРН 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

ПРН 10. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.

ПРН 11. Володіти базовими навичками риторики.

ПРН 13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

ПРН 15. Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

ПРН 19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

ПРН 21. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

ПРН 22. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

ПРН 23. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
8	081 Право	4	вибірковий

Тематика курсу

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.

Модуль I. Загальна характеристика кримінального провадження щодо неповнолітніх

Тема № 1. Психофізіологічні особливості неповнолітніх	-	2	12
Тема № 2. Процесуальний статус неповнолітнього підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, виправданого	2	2	8
Тема № 3. Забезпечення права на захист у справах про злочини неповнолітніх	2	2	8
Тема № 4. Використання спеціальних психологічних знань щодо неповнолітніх учасників кримінального провадження	2	2	8

Модуль II. Методичні тактичні прийоми захисту неповнолітніх у кримінальному провадженні

Тема № 5. Методика і тактика захисту неповнолітніх	2	2	8
Тема № 6. Тактика захисту неповнолітніх при досудовому розслідуванні	2	4	8
Тема № 7. Тактичні особливості захисту неповнолітніх в ході судового розгляду	2	4	8

ЗАГ.: 12 18 60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання курсу	Визначається Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, введеним в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309. https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf , а також Методичними рекомендаціями до порядку оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті (далі - МРПОУ), затвердженими Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол №13 від 27 червня 2024 року) https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2024/11/metodychni-rekomendatsii-pro-poriadok-otsiniuvannia-uspishnosti.pdf
Вимоги до письмової роботи	<p>Передбачається виконання 1 письмової модульної контрольної роботи (абз.2 пп. 3.1.3.1 МРПОУ). Робота виконується на останньому семінарському занятті та охоплює всі змістовні модулі. Зміст питань, форма та структура завдань визначається викладачами, що проводять семінарські заняття за погодженням з керівником навчальної дисципліни та затверджується на засіданні відповідної кафедри (пп. 3.1.3.2 МРПОУ).</p> <p>На письмову модульну контрольну роботу виноситься практична ситуація, де необхідно скласти процесуальні документи відповідно до запропонованої ситуації (33 бали), 3 відкритих тестових запитань, які оцінюються в 3 бали, 4 визначення по 2 бали.</p> <p>Максимальна кількість балів за письмову роботу – 50 (пп. 2.6.1 МРПОУ).</p>
Семінарські заняття	Завдання для семінарських занять визначені у методичних вказівках, що розміщені на сайті кафедри https://ksud.pnu.edu.ua/denna-forma-navchannia/ , а також в системі дистанційного навчання. Максимальна кількість балів за семінарські заняття – 45 (пп. 2.6.1–2.6.2 МРПОУ).
Умови допуску до підсумкового контролю	Студенту виставляється залік за умови виконання всіх видів робіт, передбачених навчальною програмою. Наявність хоча б одного пропущеного і невідпрацьованого семінарського заняття є підставою для не виставлення заліку (пп. 3.2.2 МРПОУ).
Підсумковий контроль	Залік. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 45 балів), балу за підсумкову модульну контрольну роботу (максимально 50 балів) та балу за самостійну роботу (максимально 5 балів, пп. 2.6.3 МРПОУ). Бал за індивідуальну роботу та/або участь у науковій роботі (максимально 10 балів) є додатковим балом, який додається до підсумкового семестрового балу (пп. 2.6.1 МРПОУ). Підсумковий бал становить максимум 100 балів (пп. 2.6.1–2.6.3 МРПОУ).
7. Політика навчальної дисципліни	

Письмові роботи:

Зміст питань, форма та структура завдань та інструкції щодо виконання обов'язкових (письмової модульної контрольної роботи) та додаткових (письмових завдань за питаннями самостійного опрацювання, письмових експрес-опитувань тощо) письмових робіт визначаються викладачем, що проводить семінарські заняття, за погодженням з викладачем, що проводить лекційні заняття (Розділ 3 МРПОУ). За бажанням (для отримання додаткових балів) студенти можуть виконувати індивідуальні завдання (пп. 3.1.4.1-3.1.4.3 МРПОУ). Види, інструкції щодо виконання індивідуальних завдань знаходяться на кафедрі та на сайті кафедри <https://ksud.pnu.edu.ua/denna-forma-navchannia/>

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, визначених Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>, усвідомлюючи наслідки порушення. Реагування на порушення академічної доброчесності здійснюється відповідно до встановлених процедур https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universytet.pdf.

Відвідування занять

Очікується, що всі студенти відвідають лекції і семінарські заняття. Пропуски занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття (абз. 1. п. 3.1.2 МРПОУ). За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (абз. 2. п. 3.1.2 МРПОУ).

Неформальна освіта:

Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-trykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

8. Рекомендована література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. Т.2/ Є.М. Блажівський, Ю.М. Грошевий, Ю.М. Дьомін та інші; заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, А.В. Портнова – Х.: Право, 2012. – 664 с.
 2. Землянська В.В. Відновне правосуддя в кримінальному процесі України. Посібник. - К.: Видавець Захаренко В.О., 2008. - 200 с.
 3. Методичні рекомендації для суддів щодо розгляду кримінальних проваджень стосовно неповнолітніх: [Електронний ресурс]/ Вищий спеціалізований суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ. – Режим доступу: <http://safeschools.com.ua/upload/metodrekom-compressed.pdf>.
 4. Зеленський С.М., Назаренко С.П., Письменний Д.П. Провадження у справах дітей, які не досягли віку кримінальної відповідальності: Навчальний посібник. – К.: КНТ, 2012. – 160 с.
- Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних посібниках:
1. Горблянський В. Я. Захист неповнолітніх у кримінальному процесі: навчально- методичний посібник для забезпечення самостійної роботи студентів спеціальності 081 Право. Івано-Франківськ, 2020. 18 с.<https://ksud.pnu.edu.ua/denna-forma-navchannia/>
 2. Горблянський В. Я. Захист неповнолітніх у кримінальному процесі: методичні вказівки і завдання для підготовки до семінарських (практичних) занять студентів денної форми навчання спеціальності 081 Право. Івано-Франківськ, 2020. 17 с.<https://ksud.pnu.edu.ua/denna-forma-navchannia/>

Викладач _____ к.ю.н. Гнідан Р.М.